

Číslo spisu: 17417/2025-M_OMSK
Číslo záznamu: 23907/2025

V Bratislave, 05. marca 2025

ROZHODNUTIE O POVINNOSTI PRIJAŤ NEODKLADNÉ OPATRENIE

Ministerstvo práce, sociálnych vecí a rodiny Slovenskej republiky (ďalej len „ministerstvo“) podľa ustanovenia § 3 ods. 1 písm. a), ustanovenia § 7 ods. 1 písm. d), ustanovenia § 7 ods. 6 zákona č. 345/2022 Z. z. o inšpekcii v sociálnych veciach a o zmene a doplnení niektorých zákonov (ďalej len „zákon o inšpekcii v sociálnych veciach“) a podľa ustanovenia § 46 zákona č. 71/1967 Zb. o správnom konaní (správny poriadok) v znení neskorších predpisov (ďalej len „správny poriadok“)

UKLADÁ

DOZOROVANÉMU SUBJEKTU

podľa ustanovenia § 2 ods. 2 písm. a) zákona o inšpekcii v sociálnych veciach

POSKYTOVATEĽOVI SOCIÁLNEJ SLUŽBY

**Centrum sociálnych služieb Horný Turiec, Banská 533/19,
039 19 Turčianske Teplice, IČO 00651443**

(ďalej len „poskytovateľ sociálnej služby“ alebo „dozorovaný subjekt“)

povinnosť prijať neodkladné opatrenie na odstránenie zistených nedostatkov, pri ktorých možno dôvodne predpokladať vystavenie prijímateľa sociálnej služby, voči ktorému poskytovateľ sociálnej služby plní povinnosti podľa zákona č. 448/2008 Z. z. o sociálnych službách a o zmene a doplnení zákona č. 455/1991 Zb. o živnostenskom podnikaní (živnostenský zákon) v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o sociálnych službách“), ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu, a to:

v súlade s ustanoveniami § 10 zákona o sociálnych službách NEPOUŽÍVAŤ PROSTRIEDKY TELESNÉHO OBMEDZENIA PRIJÍMATEĽOV SOCIÁLNEJ SLUŽBY, ak nie je priamo ohrozený život alebo zdravie prijímateľa sociálnej služby alebo iných fyzických osôb a ani prostriedkami telesného obmedzenia, ktoré zákon o sociálnych službách nedovoľuje – teda MECHANICKY NEOBMEDZOVAŤ VOĽNÝ POHYB PRIJÍMATEĽOV SOCIÁLNEJ SLUŽBY, ktorým dozorovaný subjekt poskytuje sociálnu službu používaním obmedzovacích pomôcok ako napr. pás, plachta alebo zábrana na lôžku, IHNEĎ.

ODÔVODNENIE ROZHODNUTIA

1. Poverení zamestnanci Inšpekcie v sociálnych veciach ministerstva (ďalej len „ISV“) na základe poverenia na výkon dozoru podľa ustanovenia § 6 ods. 1 zákona o inšpekcii v sociálnych veciach č. 39/2025/OdISVNR_SS začali dňa 25. 02. 2025 u poskytovateľa sociálnej služby výkon dozoru nad dodržiavaním zákona o sociálnych službách pri poskytovaní sociálnych služieb.

K VÝROKU ROZHODNUTIA

2. Pri výkone dozoru dňa 25. 02. 2025 v mieste poskytovania sociálnej služby – **Banská 533/19, 039 19 Turčianske Teplice**, kde poskytovateľ poskytuje prijímateľom sociálnu službu v špecializovanom zariadení, v domove sociálnych služieb a v zariadení pre seniorov bolo poverenými zamestnancami ISV približne v čase o 10:40 hodine zistené, že poskytovateľ sociálnej služby využíva mechanické obmedzenie voľného pohybu prijímateľky sociálnej služby pani [REDAKOVANÉ], ktorej je poskytovaná sociálna služba v špecializovanom zariadení (nar. [REDAKOVANÉ], osoba s viacnásobným zdravotným znevýhodnením, imobilná, za asistencie jednej osoby vykoná 2 až 3 kroky) použitím posteľnej bielizne (plachty), ktorou je priviazaná ku kreslu so zvýšenou chrbtovou opierkou, v ktorom sedí. Prijímateľka sociálnej služby bola posteľnou plachtou (zloženou pozdĺž do tvaru pásu/ popruhu) previazaná v abdominálnej oblasti a priviazaná o operadlo kresla (s uzlom vzadu), čím bola udržiavaná - fixovaná v polohe sedu. Použitá fixácia neumožňovala prijímateľke sociálnej služby samostatné uvoľnenie sa z tohto obmedzenia bez pomoci druhej osoby – teda samostatné odviazanie/ uvoľnenie si pásu/ popruhu a následne opustenie kresla podľa vlastnej vôle/ potreby prijímateľa sociálnej služby. Prijímateľka sociálnej služby nemala na dosah signalizačné zariadenie, ktorým by privolala personál v prípade potreby pomoci (v záznamoch poskytovateľ uvádza, že si prijímateľka pomoc nevie privolať). Prijímateľka nemala na dosah ruky ani tekutiny. Prijímateľka sociálnej služby sa v tejto polohe nachádzala aj neskôr popoludní (na rukoväti kresla sa nachádzal prehodený certifikovaný bedrový pás).
3. Dňa 26. 02. 2025 bolo poverenými zamestnancami ISV približne v čase o 15:00 hodine zistené, že poskytovateľ sociálnej služby používa počas dňa na lôžku prijímateľa sociálnej služby, pána [REDAKOVANÉ], pás/popruh na lôžko, ktorým je prijímateľ sociálnej služby v abdominálnej časti fixovaný k svojmu lôžku. Prijímateľ mal súčasne zdvihnuté bočnice na lôžku a v danom čase spal. Takýmto spôsobom bol prijímateľ sociálnej služby pán [REDAKOVANÉ], ktorému je poskytovaná sociálna služba v špecializovanom zariadení (nar. [REDAKOVANÉ], osoba s viacnásobným zdravotným znevýhodnením a pohybujúca sa za asistencie ďalších osôb) udržiavaný v polohe na chrbte. Fixácia neumožňovala prijímateľovi žiadnu zmenu polohy ani samostatné uvoľnenie sa z tohto obmedzenia bez pomoci druhej osoby – teda samostatné odviazanie/ uvoľnenie si pásu/ podľa vlastnej vôle/ potreby prijímateľa sociálnej služby.
4. Vyššie menovaná prijímateľka sociálnej služby bola dňa 26. 02. 2025 v dopoludňajších hodinách usadená vo svojej izbe do kresla prisunutým k stolu bez prítomnosti/dohľadu personálu. Na elimináciu rizika pádu nebol použitý žiaden pás/popruh a ani plachta, ktorým by bola pripútaná ku kreslu. Podľa záznamov poskytovateľa sociálnej služby má pani [REDAKOVANÉ] pohyblivosť veľmi obmedzenú, ale udrží sa v sede.
5. Prijímateľka sociálnej služby mimo času, keď je usadená a pripútaná do kresla, leží na lôžku v izbe so zdvihnutou zábranou/bočnicou. Takto sa nachádzala prijímateľka aj dňa 27. 02. 2025. Počas bežného dňa je prijímateľka sociálnej služby podľa slov personálu pravidelne/ každodenne fixovaná v kresle a následne je odborným personálom poskytovateľa odvedená späť na lôžko opatrené zdvihnutou zábranou (bočnicou), pričom sa stáva, že prijímateľka sociálnej služby sa snaží z lôžka zísť prekonaním (prelezením) zdvihnutej bočnice. Na nástenke nachádzajúcej sa v priestore zdravotného úseku je dokument s názvom „Používanie bočnice – oddelenie B-2“, podľa ktorého je potrebné u prijímateľky používať bočnicu 24 hodín.
6. V posudku o odkázanosti na sociálnu službu zo dňa 01. 06. 2020 má prijímateľka sociálnej služby uvedený stupeň odkázanosti VI. a podľa posudku je odkázaná na nepretržitý dohľad pri väčšine činností. V predložennom dokumente s názvom „Plán riešenie rizikovej situácie“

poskytovateľ popisuje rizikové situácie, ktoré môžu u prijímateľky nastať, a to riziko vzniku dekubitu, riziko úrazu/pádu a poranení. V dokumente „Rizikový plán prijímateľa sociálnej služby“ poskytovateľ ako preventívne opatrenie na predchádzanie pádu navrhol okrem stáleho dohľadu personálu, používať bočnicu na posteľ v rozsah 24 hodín denne, v prípade usadenia v kresle fixovať brušným pásom, okrem času vykonávania denných aktivít.

7. Prijímateľ sociálnej služby pán [REDACTED] má v posudku o odkázanosti na sociálnu službu zo dňa 27. 07. 2021 uvedený stupeň odkázanosti VI. a podľa posudku je odkázaný na nepretržitý dohľad pri väčšine činností. V predloženej poskytovateľom sociálnej služby dokumentácie sa nachádza „Plán riešenia rizikovej situácie“ zo dňa 25. 09. 2024. V tomto dokumente poskytovateľ sociálnej služby popisuje rizikové situácie, ktoré môžu u prijímateľa pri poskytovaní sociálnej služby nastať, a to riziko zmeny psychického stavu, riziko pádu a riziko vzniku dekubitov. V tomto dokumente poskytovateľ sociálnej služby uvádza, že v minulosti k takýmto situáciám neprišlo. Poskytovateľom predloženom dokumente minimalizuje riziko na prijateľnú úroveň používaním bočníc v čase od 18:00 do 7:00 hod. a používaním brušného pásu v čase od 7:00 do 18:00 hod. p.p.
8. Zamestnankyňa poskytovateľa sociálnej služby pani [REDACTED] v rozhovore uviedla, že k použitiu pásu/popruhu na lôžku prijímateľa poskytovateľ sociálnej služby pristúpil na základe priania príbuzných/rodinných príslušníkov, ktoré bolo iniciované po páde prijímateľa sociálnej služby, ktorého následkom bola fraktúra krčka stehennej kosti. Poukazovala na to, že keď sa prijímateľ zobudí, tak vykladá nohy na bočnicu. Zamestnankyňa uviedla, že k použitiu fixácie prijímateľa prišlo ráno pri rannej hygiene. Zároveň uviedla, že počet zamestnancov v prevádzke neumožňuje venovať sa individuálne prijímateľom.
9. Nasledujúci deň, t. j. 27. 02. 2025 sa prijímateľ pán [REDACTED] nachádzal na svojom lôžku so zdvihnutou zábranou. Lôžko prijímateľa bolo aj v tento deň vybavené pásom/popruhom. Následne, za asistencie personálu sa prijímateľ nachádzal usadený v kresle (kardiacké kreslo) tak, že na zabránenie vstávania z kresla bol použitý bedrový pás. Ten istý deň príbuzní prijímateľa sociálnej služby v rozhovore ISV uviedli, že iniciovanie používania pásu/popruhu na lôžku bolo zo strany personálu poskytovateľa, s čím súhlasili. Uviedli, že k používaniu pásu/popruhu dochádza aj počas ich návštev.
10. Zamestnankyňa pani [REDACTED] v rozhovore zamestnancom ISV potvrdila používanie pásu/popruhu na lôžku pána [REDACTED], a to za účelom „bezpečia“, pričom sa používa i vo večerných hodinách na lôžku prijímateľa od 18:00 hodiny do 6:00 hodiny z dôvodu aj nedostatočného počtu zamestnancov na zmene, pričom jeho použitie závisí na danom zamestnancovi nachádzajúceho sa na zmene.
11. Z pozorovania ISV, výpovede zamestnancov a vedenej dokumentácie nevyplývalo, že by boli hľadané **iné možnosti prevencie pádu ako fixácia prijímateľov sociálnej služby**. Aj pri prípadnej opodstatnenosti ochrany prijímateľa pred pádom by pri poskytovaní sociálnej služby mali existovať časové úseky, kedy sa personál prijímateľovi individuálne venuje, priamo dohliada a kedy nebude fixácia/ obmedzenie potrebné.
12. Zákon o sociálnych službách vo svojom ustanovení § 10 ods. 1 určuje **primárne zákonné pravidlo pre poskytovateľa sociálnych služieb, a to pri poskytovaní sociálnych služieb v zariadení nepoužívať prostriedky netelesného a telesného obmedzenia prijímateľa sociálnej služby**. Zákonnou výnimkou je situácia, **ak je priamo ohrozený život alebo priamo ohrozené zdravie prijímateľa sociálnej služby alebo iných fyzických osôb**. I vtedy je však možné použiť prostriedky obmedzenia prijímateľa sociálnej služby **len na**

čas nevyhnutne potrebný na odstránenie priameho ohrozenia, pričom podľa ustanovenia § 10 ods. 4 zákona o sociálnych službách majú prostriedky obmedzenia netelesnej povahy prijímateľa sociálnej služby prednosť pred použitím prostriedkov telesného obmedzenia. Za prostriedky telesného obmedzenia sa v ustanovení § 10 ods. 3 zákon o sociálnych službách určuje **zvládnutie situácie použitím rôznych špeciálnych úchopov, umiestnením prijímateľa sociálnej služby do miestnosti, ktorá je určená na bezpečný pobyt alebo použitím liekov na základe pokynu lekára so špecializáciou v špecializačnom odbore psychiatria**. Ide pritom o **taxatívny výpočet** týchto prostriedkov, z ktorého nie je prípustné nijak (ani analogicky) vybočiť.

13. **Používanie ochranného pásu, popruhu alebo zábrany na lôžko nie je podľa zákona o sociálnych službách možným prostriedkom telesného obmedzenia prijímateľa sociálnej služby, teda takým ktorý možno použiť, ak je priamo ohrozený život alebo zdravie prijímateľa sociálnej alebo iných fyzických osôb, a to len na čas nevyhnutne potrebný.**
14. Fixačné, stabilizačné, či zaisťovacie pomôcky – ochranný popruh, pás a zábranu na lôžko (ako prostriedok ochrany, resp. prevencie) môže poskytovateľ sociálnej služby použiť iba s cieľom **zabezpečiť motoricky znevýhodneného prijímateľa sociálnej služby proti jeho pádu napr. za účelom aktivity prijímateľa sediaceho v kresle alebo napr. na mechanickom vozíku a aj to iba na nevyhnutne potrebný čas**. V danej situácii sú – je možné ich považovať za štandardné ochranné nástroje/ prostriedky - pomôcky. Zároveň však nutne platí, že je prioritným a potrebným použiť **zo strany poskytovateľa sociálnej služby voči prijímateľovi sociálnej služby čo najmenej obmedzujúce opatrenie - opatrenia**. Zábrany na lôžku a fixačné pomôcky môžu spôsobiť (sú bez ďalšieho spôsobilé) aj neoprávnené obmedzenie pohybu prijímateľa sociálnej služby, a to predovšetkým v prípade – v takých individuálnych situáciách prijímateľov sociálnej služby, keď je prijímateľ schopný lôžko/ kreslo samostatne opustiť a bočnice, či fixačné pásy mu v tom bránia. **Okrem toho prijímateľ má mať možnosť v prípade potreby privolať pomoc personálu a byť pravidelne monitorovaný so zaznamenávaním priebehu vývoja aktuálneho stavu**. Navyše použitie posteľnej bielizne ako stabilizačnej pomôcky nespĺňa požiadavky kladené na takéto prostriedky z hľadiska účelu, bezpečnosti a potreby udržania prirodzenej polohy tela pri sedení. Fixácia ako upevnenie, znehybnenie tela fyzickej osoby alebo niektorej jeho časti je zdravotným úkonom len ako stabilizačná či korekčná technika. Ak nejde **o stabilizáciu prijímateľa sociálnej služby**, teda stabilizáciu určitej telesnej polohy prijímateľa (sed, ľah, prispôsobenie držania/ polohy tela) mechanickými prostriedkami, **za účelom zvýšenia jeho komfortu, prispôsobenia polohy ľudského tela**, ani o *ad hoc* a časovo limitované opatrenie vo vzťahu k stabilizácii telesnej polohy prijímateľa na napr. **zamedzenie jeho pádu, pridržanie prijímateľa pri niektorých úkonoch, presun** osoby napr. na mechanickom vozíku, všetko však v bežných situáciách, dochádza k jeho telesnému obmedzeniu. Taktiež nie je zákonom dovolené, a ani žiaduce obmedzovať pohyb prijímateľov sociálnej služby z dôvodu nedostatočného počtu personálu, či uľahčovania pracovných úloh.

K NEODKLADNOSTI A DÔVODNÉMU PREDPOKLADU VYSTAVENIA PRIJÍMATEĽOV SOCIÁLNEJ SLUŽBY OHROZENIU ŽIVOTA, ZDRAVIA, NEĽUDSKÉMU ALEBO ZLÉMU ZAOBCHÁDZANIU

15. Uloženie povinnosti prijať neodkladné opatrenie podľa zákona o inšpekcii v sociálnych veciach slúži ako **prostriedok okamžitého odstránenia zistených nedostatkov**. Z povahy tohto inštitútu jasne vyplýva, že v čase jeho ukladania ešte skutkový stav a jeho právne posúdenie nie sú natoľko ustálené, aby bolo vydané rozhodnutie vo veci samej (o pokute za

správny delikt podľa zákona o sociálnych službách) alebo, aby boli prijaté platné závery v rámci výkonu dozoru (výsledný materiál z dozoru - protokol), ale naliehavosť priebežných zistení vyžaduje okamžité autoritatívne riešenie situácie (zabezpečenie ochrany práv dotknutých osôb), pričom na prijatie takýchto autoritatívnych riešení vyplývajúcich z platnej právnej úpravy postačuje existencia dôvodného predpokladu na strane ministerstva.

16. **Takýmto postupom poskytovateľa sociálnej služby u menovaných prijímateľov sociálnej služby dochádza k priamemu zásahu do ich fyzickej a psychickej integrity a zároveň u nich hrozí vznik dekubitov.** Popruh a pás môže spôsobiť zvlášť pri stálom niekoľkohodinovom, či celodennom a každý deň opakujúcom sa pôsobení neprimeraný tlak na predilekčné miesta s rizikom vzniku dekubitu. Navyše, keďže poskytovateľ sociálnej služby týmto obmedzením **priamo zasahuje do telesnej integrity prijímateľa sociálnej služby, je takéto obmedzenie spôsobilé vyvolať pocity bezmocnosti, poníženia, nepotrebnosti, strachu a celkovo sa odzrkadliť na zdravotnom stave a psychike prijímateľa sociálnej služby,** zvlášť ak je týmto prijímateľom sociálnej služby staršia osoba pre svoj zdravotný stav odkázaná na pomoc/ podporu zo strany poskytovateľa sociálnej služby, a to všetko v prostredí, ktoré má nahrádzať jej prirodzené prostredie.
17. Tým, že poskytovateľ sociálnej služby nemá stanovené pravidlá pre daný postup, prijímateľ sociálnej služby nevie, za akých podmienok a kedy má k nemu dochádzať, akým spôsobom môže byť z obmedzenia uvoľnený, **používa neadekvátne prostriedky telesného obmedzenia a prevencie pádov,** tieto používa takmer nepretržite, **možno dôvodne predpokladať vystavenie prijímateľa sociálnej služby ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu.** Ministerstvo zohľadnilo pri danom zaobchádzaní zvlášť vek, zdravotný stav (viacnásobné zdravotné postihnutie), spôsob, možné následky, trvanie a frekvenciu týchto obmedzení. Takéto používanie fixačných pomôcok vyvoláva mnohé riziká pre prijímateľa sociálnej služby a nemožno ho považovať za adekvátny spôsob predchádzania rizika pádu. Tento postup poskytovateľa sociálnej služby je neodborný a nezodpovedá deklarovanému právu fyzickej osoby ustanovenému v § 6 ods. 2 zákona o sociálnych službách na poskytovanie sociálnej služby, ktorá svojim rozsahom, formou a spôsobom poskytovania umožňuje realizovať jej základné ľudské práva a slobody, zachováva jej ľudskú dôstojnosť, aktivizuje ju k posilneniu sebestačnosti, zabraňuje jej sociálnemu vylúčeniu a podporuje jej začlenenie do spoločnosti.
18. Poverené zamestnankyne na výkon dozoru podľa ustanovenia § 7 ods. 1 písm. c) zákona o inšpekcii v sociálnych veciach zdokumentovali zistené skutočnosti obrazovými a zvukovými záznamami, poskytovateľ sociálnej služby poskytol podľa ustanovenia § 11 ods. 1 písm. b) zákona č. 10/1996 Z. z. o kontrole v štátnej správe v znení neskorších predpisov povereným zamestnankyniam na výkon dozoru vyjadrenia, informácie, ako aj originály dokumentov, z ktorých boli vyhotovené kópie a tieto boli zaznamenané na nosiči informácií. Záznamy sú obsahom spisového materiálu vo veci dozoru podľa poverenia špecifikovaného v bode 1 odôvodnenia tohto rozhodnutia.
19. Podľa ustanovenia § 7 ods. 6 zákona o inšpekcii v sociálnych veciach uplatnenie oprávnenia odseku 1 písm. d) sa vykoná ústne. Poverená zamestnankyňa pri výkone dozoru ústne uložila poskytovateľovi sociálnej služby povinnosť prijať toto neodkladné opatrenie na odstránenie zistených nedostatkov dňa 03. 03. 2025. Písomné vyhotovenie rozhodnutia o uložení povinnosti podľa odseku 1 písm. d) sa doručí bezodkladne a na konanie o uložení povinnosti prijať neodkladné opatrenie sa vzťahuje správny poriadok. Proti rozhodnutiu možno podať odvolanie (rozklad) do troch dní odo dňa doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia pričom odvolanie proti tomuto rozhodnutiu nemá odkladný účinok a odvolací orgán o ňom rozhodne bezodkladne.

20. Podľa ustanovenia § 8 ods. 2 písm. a) zákona o inšpekcii v sociálnych veciach je dozorovaný subjekt povinný prijať neodkladné opatrenie na odstránenie zistených nedostatkov, pri ktorých možno dôvodne predpokladať vystavenie prijímateľa sociálnej služby, voči ktorému poskytovateľ sociálnej služby plní povinnosti podľa zákona o sociálnych službách, ohrozeniu života, zdravia, neľudskému alebo zlému zaobchádzaniu. Podľa ustanovenia § 10 ods. 1 písm. a) druhého bodu sa správneho deliktu dopustí ten, kto neprijal takéto neodkladné opatrenie. Ministerstvo uloží za takýto správny delikt pokutu do 5 000 eur.

Na základe uvedených skutočností ministerstvo rozhodlo tak, ako je uvedené vo výrokovej časti tohto rozhodnutia.

Poučenie

Proti tomuto rozhodnutiu možno podať rozklad podľa § 7 ods. 6 zákona o inšpekcii v sociálnych veciach v lehote do troch dní odo dňa doručenia písomného vyhotovenia tohto rozhodnutia správneho orgánu, ktorý ho vydal. Rozklad proti tomuto rozhodnutiu nemá odkladný účinok. Právoplatné rozhodnutie je preskúmateľné súdom.

Ing. Radoslav Štefánek
generálny riaditeľ